

نقش و جایگاه شبکه‌های اجتماعی در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران

مژگان لطیفی مهر، دانش‌آموخته کارشناسی ارشد رشته علوم ارتباطات اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات دماوند

عهده‌دار مکاتبات mhlf6660@yahoo.com

بی‌بی‌السادات میراسماعیلی، هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات دماوند

حمیدرضا حسینی دانا، هیئت علمی تمام وقت دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات دماوند

تاریخ دریافت مقاله: مرداد ۹۳ تاریخ پذیرش نهایی: مهر ۹۳

چکیده

نقش قدرت نرم در سیاست خارجی غرب بویژه آمریکا با توجه به اینکه رئیس‌جمهور از کدام حزب (دموکرات یا جمهوری خواه) باشد و به کدام مکتب علاقمند باشد، شرایط داخلی آمریکا و نظام بین‌الملل و موقعیت کشور هدف (کشوری که سیاست خارجی در مورد آن تدوین و اعمال می‌شود) متفاوت بوده است. ایران بعد از انقلاب اسلامی مورد خوبی برای اثبات این فرضیه است که نقش قدرت نرم در سیاست خارجی آمریکا در برابر آن در دوره‌های مختلف به طور قابل ملاحظه‌ای تغییر کرده است. قدرت نرم بازی در اذهان و قلب‌ها است که سلاح‌ها و تجهیزات مخصوص خود را دارد و این امکانات روز به روز پیشرفته‌تر و عملیاتی‌تر می‌شود و در قرن بیست و یکم کسانی از بازی قدرت برنده بیرون می‌آیند که بتوانند قلب‌ها را بیشتر و بهتر تصرف کنند. در جنگ نرم اگر رسانه، زبان، قلم یا هر وسیله و ابزاری در حفظ فرهنگ، آرمان و ارزش‌های اخلاقی جامعه خود بکوشد، توطئه‌های دشمن را خنثی کرده و اگر برخلاف آن باشد، یعنی ارزش‌ها و باورهای غیرملی و فرهنگی غربی را تبلیغ و ترویج کند، ناخواسته سرباز دشمن شده است مهم‌ترین عامل انتقال پیام به عموم مردم و واسطه تأثیر رسانه‌های همگانی بر مردم، نخبگان می‌باشد، لذا می‌توان نخبگان را در هر جامعه‌ای شمشیر دولبه‌ای دانست که هم می‌توانند نقش فرماندهی جنگ نرم علیه کشور را ایفا کنند و هم در صف فرماندهان، برای دفاع از کشور و مقابله در این ستیز قرار گیرند. از این رو شناسایی آنها و به کارگیری توانمندی‌هایشان در صف ستیز با دشمن بسیار مهم و ضروری است.

سوال اصلی این تحقیق نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران است.

در پژوهش حاضر جامعه آماری ۵۰ نفر از صاحب‌نظران علوم ارتباطات و علوم سیاسی می‌باشند که به روش نمونه‌گیری اتفاقی انتخاب گردیده‌اند. استخراج نتایج با استفاده از برنامه کامپیوتری کوانل صورت گرفته است و چون این برنامه امکان توزیع نرمال را فراهم می‌کند گویه‌ها به صورت پرسشنامه (حاوی ۳۳ سوال) در اختیار پاسخگویان قرار گرفت. نتایج نشان داد که رابطه معناداری بین نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در جنگ نرم علیه کشورمان وجود دارد که البته کشورمان نیز در مقابله با این تهدید دارای ضعف است.

واژگان کلیدی

جنگ نرم، اینترنت، شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس بوک، یوتیوب، توئیتر)، جنگ سایبری، اینترنت.

مقدمه

که نقطه اتصال این شبکه‌ها را گروه‌ها و نهادهای مدنی، سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی، جنبش‌های اجتماعی شکل می‌دهند و این نقاط از طریق اطلاعات و اخباری که در شبکه جریان می‌یابد، به هم متصل می‌شود.

شبکه ارتباطات جهانی زمینه مناسبی را برای به چالش کشیدن حاکمیت دولت‌ها از سوی گروه‌های اجتماعی و سیاسی و سازمان‌های غیر دولتی فراهم می‌کند.

در واقع رسانه‌های جهان شمولی همچون اینترنت و فضای اطلاعاتی سایبر موجب پیوند نهادهای مدنی ملی به یکدیگر شده است. حال در این پژوهش ما بدنبال بررسی نقش این شبکه‌های اجتماعی در فضای امنیتی کشورمان هستیم.

اهمیت و ضرورت انجام تحقیق (اهمیت عملی و نظری)

اهمیت عملی تحقیق: حال با گفتن این مباحث می‌توان بیان کرد که نتیجه این تحقیق برای دستگاه‌های ذی ربط دولتی چون صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ارگان‌های حفاظتی - اطلاعاتی سپاه و ارتش جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران بسیار مهم و قابل توجه است.

اهمیت نظری تحقیق: همچنین می‌توان ذکر کرد که با انجام این تحقیق مجهولاتی چون نقش شبکه‌های اجتماعی چون فیس‌بوک، توییتر، یوتیوب، در جنگ نرم علیه کشورمان و میزان تأثیرگذاری آن‌ها و نقش غرب بخصوص امریکا در این زمینه معلوم شود و نکته‌ی مهم دیگر در این حیطه واکنش و در واقع راهکارهایی است که کشورمان در این تهدید به کار می‌گیرد روشن می‌گردد.

سوال‌های تحقیق

سوال اصلی

نقش شبکه‌های اجتماعی مجازی در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

سوال‌های فرعی

- نقش فیس بوک در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

زندگی اجتماعی انسان از بدو پیدایش بر محوریت ایجاد و گسترش آرامش روانی که نتیجه عملی آن تمرکز در بررسی و شناسایی کمبودها و نیازمندی‌های کوتاه مدت و بلند مدت و انطباق آن‌ها بر ظرفیت‌های طبیعی بوده شکل گرفته و راه پیشرفت و دستیابی به تحولات و تغییرات گسترده را با نصب و یافرادادن این موضوع که باید برای بجا آوردن وظایف و تحقق رسالتش تلاش تمام اعضاء خود را به کار بگیرد. بدون اغراق می‌توان گفت، تمام درگیری‌های بوجود آمده بین افراد، گروه‌ها و تمدن‌ها ناشی از تضاد منافی است که هر یک از آن‌ها در نوع نگرششان به انسان و یا به جهان و اهداف مستقر در آن دارند شکل می‌گیرد. به شکلی که گروهی از آنها کاروهدف از تلاش برای انسان را در این جهان پایان یافته تلقی کرده‌اند و بر این مبنا حکم صادر می‌کنند و می‌گویند: او آمده تا به بهره‌گیری از امکانات طبیعی و اخلاقی‌هایش از زندگی لذت ببرد و برای رسیدن به آن‌ها با نظریه آرزوهای طولیش هیچ عامل بازدارنده‌ای نمی‌تواند مانع او گردد. (آقاداتاشی، ۱۳۸۹) حال در زمان کنونی دشمن درجنگ نرم بدنبال آنست که با عقیم گذاشتن مراحل ایجاد گسترده‌ی آگاهی و مهارت‌های لازم ما را از رسیدن به اهداف مورد نظر باز دارد پس مهم‌ترین الزام باید برنامه‌ریزی دقیق، آن هم با ارائه‌ی تعریفی مشخص و روشن از مراحل و منابع باشد. (همان) تمایل بشر به اجتماعی بودن و اجتماعی زندگی کردن، وی را برآن داشت تا محیط اینترنت را نیز به یک جامعه مجازی تبدیل کند. این مهم اکنون با توسعه‌ی محیط مجازی در قالب (وب ۲) و ایجاد رابطه تعاملی در ساختار شبکه‌های اجتماعی مجازی ظهور نموده است. شبکه‌های اجتماعی مجازی نسلی جدید از صفحه‌های اینترنتی هستند که براساس نیاز مخاطبان طراحی شده است. افراد با ورود به اینگونه شبکه‌های مجازی وارد دنیای جدیدی می‌شوند که نشأت گرفته و تأثیر پذیرفته از فضای واقعی بوده و رویدادها و بحث‌ها حول و حوش دل مشغولی‌های انسان معاصر در دنیای واقعی است. به گونه‌ای که توانسته است تأثیرات مثبت و منفی بسیاری بر زندگی جوامع و دولت‌های حاکم بگذارد. با وقوع انقلاب ارتباطات در ربع آخر قرن بیستم، نوعی جامعه اطلاعاتی و شبکه‌ای شکل گرفته است

شده در گویه‌های تحقیق، متغیرهای مستقل و میزان مخالفت یا موافقت پاسخگویان با محتوای هر گویه متغیرهای وابسته این تحقیق هستند. تعداد جامعه آماری این تحقیق ۵۰ نفر از اساتید علوم ارتباطات و علوم سیاسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات و تهران مرکز و علامه طباطبایی می‌باشد.

از تعداد ۵۰ نفر جامعه آماری ۲۵ نفر اول شامل اساتید علوم ارتباطات (گونه اول) و ۲۵ نفر دوم شامل اساتید علوم سیاسی (گونه دوم) می‌شود. در این تحقیق مشخص شد که دو گونه صاحب نظران از میان ۲۷ گویه مورد ارزیابی بر سر ۱۲ گویه با یکدیگر اختلاف دارند. به عبارت دیگر تفاوت بین میانگین نظرات گونه اول و گونه دوم از ۱ تا ۱ نمره استاندارد بیشتر است.

- نقش یوتیوب در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

- نقش توئیتر در جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران چگونه است؟

روش تحقیق

روش این تحقیق روش کیو می‌باشد. در این روش، گویه‌ها یا مفاهیم مورد بررسی (مضمون، عبارت، جمله، عکس، خبر...) با کمک پاسخگویانی که دارای ویژگی‌های مشترک باشند با استفاده از مقیاس لیکرت و تحلیل عامل مورد بررسی و ارزشیابی قرار می‌گیرند. استخراج نتایج با استفاده از برنامه کامپیوتری کوانل صورت گرفته است و چون این برنامه امکان توزیع نرمال را فراهم می‌کند گویه‌ها به صورت پرسشنامه در اختیار پاسخگویان قرار گرفت. مفاهیم مطرح

آرایه نزولی گویه‌های مورد اختلاف گونه اول (اساتید ارتباطات) و گونه دوم (اساتید علوم سیاسی)

شماره سوال	ضرب استاندارد			(گویه) متن سوال
	۱	۲	Difference	
۳	-۱/۸۶۳	-۱/۲۱۵	۳/۰۷۸	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی به عنوان منبع تغذیه نخبگان جامعه و نشردهنده فرهنگ توده عمل می‌کنند.
۱	۲/۴۵۹	-۰/۰۱۷	۲/۴۷۵	در جامعه اطلاعاتی افراد برای کسب اطلاعات به شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) نیازمندند.
۱۰	-۱/۰۶	-۱/۸۲۴	۱/۷۱۸	در عصر فناوری ارتباطات و اطلاعات پیشرفت تکنولوژی منجر به شکل‌گیری دیدگاه‌های سطحی در افراد شده به گونه‌ای که افراد در هنگام رویارویی با تکثیر سریع اطلاعات و تهدید نرم کاملاً بی‌دفاع می‌مانند.
۹	-۰/۰۵۴	-۱/۴۹۷	۱/۴۴۳	در عصر اطلاعات تکنولوژی‌های ارتباطی بیش از آنکه در خدمت بشر پیش روند اغلب در خدمت قدرت‌های سیاسی و جنگ نرم عمل می‌کنند.
۷	۱/۶۲۹	۰/۲۱۷	۱/۴۱۲	در جامعه اطلاعاتی نهادهای سیاسی به طور فزاینده‌ای به رسانه‌ها وابسته هستند و به کمک آن‌ها شکل می‌گیرند.
۸	۱/۴۰۲	۰/۲۴۴	۱/۱۵۷	در جامعه اطلاعاتی زندگی سیاسی در محدوده رسانه‌ها قرار گرفته است و رسانه‌ها به تقویت شخصی سازی سیاست کمک می‌کنند.
۲	۱/۴۵۲	۰/۴۲۳	۱/۰۲۹	هدف جامعه اطلاعاتی اینست که به وسیله فناوری اطلاعات مزیت‌رسانی در سطح جهان به دست آورد.
۱۱	-۰/۰۹۳	-۱/۰۸۸	۰/۹۹۵	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) به میزان قابل توجهی شانس کنترل سیاسی و مردم فریبی و جنگ نرم را افزایش می‌دهند.
۲۷	۰/۶۰۶	-۰/۲۶۵	۰/۸۷۱	در عصر شبکه‌های اجتماعی (بویژه فیس بوک) با شکل دادن به گروه‌ها و مجموعه‌های پنهان در جامعه به ایجاد تضاد و برخورد (جنگ نرم) و شکستن انسجام اجتماعی کمک می‌کنند.

ضریب استاندارد			شماره سوال	(گویه) متن سوال
۱	۲	Difference		
-۰/۴۱۹	-۱/۱۵۸	۰/۷۳۹	۱۳	در عصر جهانی شدن گسترش شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، یوتیوب، توئیتر) نه تنها کنترل بر زندگی انسان‌ها را بیشتر نکرده بلکه زمینه قدرت یابی افراد در برابر سازمان‌ها و دولت‌ها و در نهایت جنگ نرم را افزایش داده است.
-۰/۷۸۰	-۱/۱۶۴	۰/۳۸۴	۲۶	شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک) با توجه به نظریه رویارویی تمدن‌ها با تبلیغ ارزش‌های غربی به عنوان ارزش‌های جهان شمول به تهیج واکنش‌هایی از نوع بنیادگرایی اسلامی کمک کرده و فضای تهدیدی نرم را در آن کشورها ایجاد می‌کند.
-۰/۸۱۹	-۰/۷۵۱	-۰/۰۶۸	۱۶	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) می‌تواند باعث تضعیف قدرت دول حاکمه و در نهایت انقلاب رنگی شوند.
-۱/۳۸۹	-۱/۱۵۸	-۰/۲۳۱	۲۲	در جامعه اطلاعاتی رسانه‌ها (شبکه اجتماعی) در برآورده ساختن نیازها و انگیزه‌های مخاطبان موفق عمل می‌کنند.
-۱/۸۸۱	-۱/۳۰۳	-۰/۵۷۸	۲۰	در جامعه اطلاعاتی استفاده روز افزون از شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) توانایی اندیشه ورزی ژرف و دریافت اطلاعات همراه با تعمق را از انسان گرفته و در واقع تهدید نرم را ایجاد کرده‌اند.
۰/۳۱۷	۰/۹۷۱	-۰/۶۵۴	۲۱	در عصر اطلاعات مردم برای کسب راهتمایی و آرامش و اطلاعات و شکل‌گیری هویت شخصی از رسانه‌ها استفاده می‌کنند یعنی در واقع استفاده آن‌ها از رسانه‌ها هدفمند است.
-۰/۶۰۳	۰/۱۷۸	-۰/۷۸۲	۲۵	شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) با استفاده از جنگ رسانه‌ای به تبلیغ و تکرار یک موضوع با ادبیاتی پرداخته و آن موضوع را از چارچوب عادی قوانین و مقررات کشور هدف عبور داده و آن را وارد محیط امنیتی و تهدید نرم می‌کنند.
۰/۰۷۷	۰/۸۶۸	-۰/۷۹۱	۱۷	شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) می‌توانند به صورت غیر مستقیم بر اوضاع سیاسی و نظام کشورهای مورد تأثیر و تغییر دلخواه (جنگ نرم) را ایجاد کنند
۰/۲۴۶	۱/۰۶۶	-۰/۸۲۰	۴	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (بوئزه فیس بوک) باعث تغییر هویت جوانان می‌شوند.
-۰/۷۷۵	۰/۰۸۶	-۰/۸۶۱	۵	جامعه شبکه‌ای روابط اجتماعی را از جا می‌کند و فرهنگ مجازیت واقعی (تهدید نرم) را بنیان می‌دهد.
۰/۱۲۵	۱/۰۰۸	-۱/۸۸۳	۶	جامعه شبکه‌ای جدید برخی از ارزش‌های بنیادی و هنجارهای اساسی جوامع (منجمله کشورمان) را مورد حمله (تهدید نرم) قرار داده و از طریق اطلاعات هنجارهای بومی را به چالش کشیده است.
-۰/۵۵۹	۰/۴۳۱	-۰/۹۹۰	۱۸	در جامعه اطلاعاتی دیپلماسی عمومی جایگزین دیپلماسی رسمی است و زمینه ایجاد ارتباط با گروه‌های اجتماعی در حوزه‌های مختلف جغرافیایی است.
-۰/۳۶۷	۰/۶۸۶	-۱/۰۵۲	۱۲	در عصر اطلاعاتی حاضر جهانی شدن منجر به گسترش تعدد و فرهنگ لیبرال دموکراسی (تهدید نرم) شده است.

شماره سوال	(گویه) متن سوال	ضریب استاندارد		
		۱	۲	Difference
۲۳	در عصر جنگ اطلاعاتی کنونی فضای سایر بازیگران را قادر می‌سازد تا بدون نیاز به منازعه مسلحانه اهداف استراتژیک خود تأمین نمایند و قدرت نامتعارفی را به بازیگران کوچک و نسبتاً بی‌اهمیت بدهند.	-۰/۳۲۱	۰/۸۵۸	-۱/۱۷۹
۲۴	در جامعه اطلاعاتی کنونی فناوری‌های اطلاعاتی ارتباطی برای یک نظام به طور اعم امنیت ملی و به طور خاص در عرصه‌های مختلف برتری اطلاعاتی و ارتباطی را به همراه آورده است.	-۱/۸۱۷	۰/۴۳۸	-۱/۲۵۵
۱۹	در عصر اطلاعاتی کنونی دیپلماسی عمومی از طریق شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس بوک، یوتیوب، توئیتر) شرایط لازم را برای تهییج افکار عمومی و جنگ نرم در آن جوامع ایجاد کرده است.	-۱/۰۱۸	۰/۳۵۲	-۱/۳۷۰
۱۵	در جامعه شبکه‌ای امپریالیسم رسانه‌ای سبب سلطه غرب بر روابط اقتصادی سیاسی و در نتیجه تهدید نرم و سلطه فرهنگی شده است.	۰/۰۴۳	۱/۷۵۸	-۱/۷۱۵
۱۴	در جامعه اطلاعاتی امپریالیسم رسانه‌ای (سلطه بر رسانه‌ها و خبرگذاری‌ها) قدرت فوق العاده‌ای را در اختیار بازیگران عمده صحنه سیاست (ایجاد تهدید نرم) قرار داده است.	-۲/۱۸	۱/۸۵۳	-۲/۰۷۲

آرایه نزولی گویه‌های مورد توافق گونه اول (استادان ارتباطات) و گونه دوم (استادان علوم سیاسی)

شماره سوال	گویه (متن سوال)	ضریب استاندارد
۴	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (بوئزه فیس بوک) باعث تغییر هویت جوانان می‌شوند	۰/۶۶
۲۱	در عصر اطلاعات مردم برای کسب راهنمایی و آرامش و اطلاعات و شکل‌گیری هویت شخصی از رسانه‌ها استفاده می‌کنند یعنی در واقع استفاده آن‌ها از رسانه‌ها هدفمند است	۰/۶۴
۶	جامعه شبکه‌ای جدید برخی از ارزش‌های بنیادی و هنجارهای اساسی جوامع (منجمله کشورمان) را مورد حمله (تهدید نرم) قرار داده و از طریق اطلاعات هنجارهای بومی را به چالش کشیده است	۰/۵۷
۱۷	شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) می‌توانند به صورت غیرمستقیم بر اوضاع سیاسی و نظام کشورهای مورد تأثیر و تغییر دلخواه (جنگ نرم) را ایجاد کنند	۰/۴۷
۲۷	در عصر شبکه‌های اجتماعی (بوئزه فیس بوک) با شکل دادن به گروه‌ها و مجموعه‌های پنهان در جامعه به ایجاد تضاد و برخورد (جنگ نرم) و شکستن انسجام اجتماعی کمک می‌کنند	۰/۱۷
۱۸	در جامعه اطلاعاتی دیپلماسی عمومی جایگزین دیپلماسی رسمی است و زمینه ایجاد ارتباط با گروه‌های اجتماعی در حوزه‌های مختلف جغرافیایی است.	-۰/۰۶
۲۵	شبکه‌های اجتماعی مجازی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) با استفاده از جنگ رسانه‌ای به تبلیغ و تکرار یک موضوع با ادبیاتی پرداخته و آن موضوع را از چارچوب عادی قوانین و مقررات کشور هدف عبور داده و آن را وارد محیط امنیتی و تهدید نرم می‌کنند	-۰/۲۱
۵	جامعه شبکه‌ای روابط اجتماعی را از جا می‌کند و فرهنگ مجازیت واقعی (تهدید نرم) را بنیان می‌دهد	-۰/۳۴
۱۱	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) به میزان قابل توجهی شانس کنترل سیاسی و مردم فریبی و جنگ نرم را افزایش می‌دهند	-۰/۵۹
۱۶	در جامعه اطلاعاتی شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) می‌توانند باعث تضعیف قدرت دول حاکمه و در نهایت انقلاب رنگی شوند	-۰/۷۸

شماره سوال	گویه (متن سوال)	ضریب استاندارد
۱۳	در عصر جهانی شدن گسترش شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، یوتیوب، توئیتر) نه تنها کنترل بر زندگی انسان‌ها را بیشتر نکرده بلکه زمینه قدرت یابی افراد در برابر سازمان‌ها و دولت‌ها و در نهایت جنگ نرم را افزایش داده است	-۰/۷۹
۲۶	شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک) با توجه به نظریه رویارویی تمدن‌ها با تبلیغ ارزش‌های غربی به عنوان ارزش‌های جهان شمول به نهیج واکنش‌هایی از نوع بنیاد گرایی اسلامی کمک کرده و فضای تهدیدی نرم را در آن کشورها ایجاد می‌کند	-۰/۹۷
۲۲	در جامعه اطلاعاتی رسانه‌ها (شبکه اجتماعی) در برآورده ساختن نیازها و انگیزه‌های مخاطبان موفق عمل می‌کنند	-۰/۲۷
۲۰	در جامعه اطلاعاتی استفاده روز افزون از شبکه‌های اجتماعی (فیس بوک، توئیتر، یوتیوب) توانایی اندیشه ورزی ژرف و دریافت اطلاعات همراه با تعمق را از انسان گرفته و در واقع تهدید نرم را ایجاد کرده‌اند.	-۱/۵۹

ضروری ماندگاری اقتصاد سرمایه داری بین‌المللی است. مانوئل کاستلز می‌گوید: توسعه شبکه‌های تکنولوژیکی اطلاعاتی در سراسر جهان اهمیت جریان‌های اطلاعاتی را برای سازماندهی اجتماعی و اقتصادی افزایش و در عین حال اهمیت نقاط خاص جغرافیایی را کاهش می‌دهد. در واقع دانش و اطلاعات در حال تبدیل شدن به عوامل کلیدی در توسعه اقتصادی و اجتماعی است و نوآوری‌های تکنولوژیکی، تکنولوژی روابط اجتماعی و شیوه نگاه کردن ما به جهان را تغییر داده است و تولید فزاینده اطلاعات و نیز انباشت اطلاعات و استفاده مشترک گسترش می‌یابد. شبکه‌های اجتماعی در جامعه اطلاعاتی از طریق نشر فرهنگ توده و ایجاد شک و تردید در باورهای مردم تهدید نرم را شکل داده‌اند. کاربرد داشتن یعنی اطلاعات تنها هنگامی که بتواند بر حسب معیار سودمندی توجیه شود گردآوری، پردازش و فرآوری می‌شود. جامعه شبکه‌ای: شبکه‌های ارتباطی نقش اصلی را در قدرت‌سازی در هر شبکه‌ای، از جمله شبکه‌های شرکتی، مالی، صنایع فرهنگی، یا شبکه‌های قدرت دارند و برنامه ریزی تک تک شبکه‌ها و انتقال میان شرکت‌های رسانه‌ای، نهادها، شبکه‌های مختلف منابع اصلی قدرت هستند. قدرت شبکه‌ای شده به معنی تسلط گره‌های خاصی بر سایر گره‌ها در شبکه است. جامعه شبکه‌ای به طور فزاینده روابط خود را در شبکه‌های رسانه‌ای سامان می‌دهند، شبکه‌هایی یکه به تدریج جایگزین شبکه‌های اجتماعی ارتباطات رو در رو می‌شوند. در واقع شبکه‌های اجتماعی در حال شکل دادن به شیوه سازماندهی اصلی و

از مجموع ۵۰ نفر جامعه آماری گونه اول شامل ۲۵ استاد علوم ارتباطات و گونه دوم شامل ۲۵ استاد علوم سیاسی می‌باشد. مجموع گویه‌های مورد توافق ۱۴ مورد است. بنابر تعریف گویه‌های مورد توافق گویه‌هایی هستند که اختلاف بین میانگین گونه‌های پاسخگویان در منحنی نرمال در حد فاصل بین ± 1 و -1 نمره استاندارد از میانگین صفر قرار دارند.

نتیجه‌گیری

جامعه اطلاعاتی این توانایی را به افراد می‌دهد تا به صورت مستمر به فراگیری دانش بپردازند زیرا همواره اطلاعات مورد نیاز خود را در دسترس دارند و از همین رو آن‌ها می‌توانند در تمام لحظه‌های زندگی از دانش و اطلاعاتی که در اختیار دارند استفاده کنند. امروزه کارشناسان از اطلاعات به عنوان مهمترین ویژگی جهان مدرن یاد می‌کنند به گونه‌ای که بیشترین توجه سیاستمداران و مدیران کشورها صرف اطلاعاتی شدن زندگی اجتماعی شده است. کارشناسان جامعه اطلاعاتی را جامعه‌ای می‌دانند که در آن ارتباطات، عامل انتقال دهند واقعی برای ایجاد تغییر و تحول در هر فرد به منظور دستیابی عملی به اطلاعات است و تولید ارزش‌های اطلاعاتی عامل تعیین کننده‌ای در توسعه جامعه است. گیدنز معتقد است که برای سازماندهی زندگی روزمره باید به طور سیستماتیک درباره مردم و فعالیتهای آن‌ها اطلاعاتی گردآوری شود. شیلر معتقدست که محیط اطلاعاتی معاصر بیانگر منافع و اولویت‌های سرمایه‌داری شرکتی و عنصر

خواهد داشت تا با جدیت و سرعت بیشتری به این امر همت گماریم. چرا که رسیدگی به افزایش سطح کیفی نیازهای کاربران از یک سو و تقویت پدافند غیرعامل در فضای سایبر از سوی دیگر قدرت بخشی و قدرت انگیزی ویژه‌ای را ترسیم خواهد کرد لذا لازم است تا نظام جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران به کمک نخبگان بتواند دکترین امنیت خود را به‌طور جامع‌تر و با قبول حضور گسترده‌تر در فضای سایبر و جامعه اطلاعاتی پی ریزی نماید. انقلاب رنگی یا انقلاب مخملی نوعی دگرگونی بدون خونریزی و یا براندازی به روش غیر خشونت‌آمیز (براندازی نرم) است. در واقع تلاشی است که برای تبدیل آن به الگوی تغییر ساختارسیاسی در کشورهای در حال گذار، خالف و ماعرض توسط غربیه ویژه امریکا صورت می‌گیرد. تحول سیاسی در این جوامع در مسیری خاص است که عمدتاً مبنی بر ارزش‌های لیبرال و نظام‌های دموکراسی غربی است. انقلاب رنگی از شیوه‌های براندازی نرم است که نوعی دگرگونی و جابجایی قدرت همراه با مبارزه منفی و نافرمانی مدنی را شامل می‌شود. در هر یک از کشورها شاخص‌هایی چون تحریک اجتماعی، نهادسازی، تحریک رسانه‌ای و نشانه‌هایی از انگیزه کنش دموکراتیک در حوزه‌های اجتماعی به کار گرفته شده است انقلاب رنگی یک مدل برای گذار به دموکراسی غربی است. انقلاب‌های رنگین حرکتی طراحی شده از بالا به پایین و توسط نخبگان مخالف و معارض نظام سیاسی و یا یک دولت مستقر است. طرفداران رویکرد جنگ نرم علیه جمهوری اسلامی ایران و اپوزیسیون حول مسئله انقلاب‌های رنگی مدتی است این جریان را به راه انداخته‌اند و به خیال خود می‌خواهند طرح مشابهی را بر پایه همات مبانی و مولفه‌های مشابه در جمهوری اسلامی ایران پیاده کنند. انقلاب‌های رنگین در حقیقت انقلاب رسانه‌ای هستند و جریان رسانه‌ای غرب را باید در بستر چنین چیزی ارزیابی کرد از دیدگاه بایر (۲۰۰۸م) برای رسوخ در هویت فرهنگی مردم جمهوری اسلامی ایران و ایجاد فاصله بین ملت و نظام جمهوری اسلامی ایران باید ابعادی را اماج قرار داد که نظام اسلامی جمهوری اسلامی ایران از آن به عنوان رمز ماندگاری و افزایش قدرت نفوذ خویش بهره می‌گیرد ابعادی مانند:

ساختارهای بسیار مهم جامعه مدرن هستند که نقششان در جنگ نرم حائز اهمیت است به صورتی که در سطوح فردی نیز مسلط شده‌اند و هنجارهای بومی را نیز به چالش کشیده است. مانوئل کاستلز معتقدست که ارتباطات نوین ارتباط جمعی است چرا که می‌تواند بالقوه به مخاطبان در مقیاس جهانی دسترسی پیدا کند. جنگ اطلاعاتی، عصر جدید که گاه آن را عصر اطلاعات‌شناسایی و نامگذاری کرده‌اند در سرآغاز راه خود بحران‌های جدی و منحصر به فردی را تولید نموده است که پایه‌های امنیت ملی را برای نظام دولت محور در سرتاسر جهان نشانه می‌روند. جنگ‌های اطلاعاتی با دولت‌ها در درون جوامع سیاسی آنهاست. در واقع ما در عصر جدیدی هستیم که دانش پایه است و داده‌ها و اطلاعات به عنوان عنصر اصلی قدرت در زمان حاضر است، بنابراین رقابتها، منازعه و همکاری‌ها و جنگ‌ها مبتنی بر اطلاعات، داده‌ها و دانش است که در درون اینها منازعه‌ها و جنگ‌های اطلاعاتی شکل می‌گیرد جنگ اطلاعاتی از یک‌سو مرزها و شالوده‌های مشخصه دولت‌های ملی را به چالش می‌کشد و از سوی دیگر جوامع را دگرگون نموده و آن‌ها را در ورای مرزهای سیاسی به مقابله فرا می‌خواند در میان آنچه حائز اهمیت است نقش رایانه و شبکه‌های اجتماعی اینترنت به عنوان مفهوم نوین «فضا - مکان» می‌باشد. ظهور اصطلاح جنگ اطلاعاتی با انقلاب ارتباطات و اطلاعات ارتباط مستقیم دارد. جنگ سایبر بازیگران را قادر می‌سازد تا بدون نیاز به منازعه مسلحانه اهداف استراتژیک و سیاسی خود را تامین کنند، بنابراین اتخاذ یک سیاست امنیتی، مبتنی بر پیش فرض‌ها و انتظاراتی است که نخبگان سیاسی یک کشور تدوین می‌کند و در مورد امنیت ملی و موضوع و مصداق آن دارند. لذا ضرورت دارد قدرت برد استراتژیک و برد تاکتیکی نظام جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران در یک جنگ اطلاعاتی و عملیاتی روانی بیش از پیش افزایش یابد. سرعت و ارتباطات، ظهور رسانه‌های جدید ارتباطی درکها را از امر واقعی تحریف کرده است و در عین حال بر منطق مبتنی بر توسعه‌ی مدرنیته غربی استوار شده است که اغلب در خدمت قدرتهای سیاسی و تهدید نرم عمل می‌کنند. درواقع پیوند مهمی میان تکنولوژی و ارتباطات جنگ و سرعت برقرار شده است، سرعت فزاینده تحولات ما را بر آن

یا نهادی تحلیل کرد. جهانی شدن فرهنگ را می‌توان مانند بسط فراملی اعمال و نشانه‌های مشترک (همگونی) دانست و یا به عنوان فرایندی دانست که بسیاری از درون رده‌های فرهنگی محلی و جهانی برای ایجاد نوعی تقلید، یا آمیختگی در تعامل با یکدیگر هستند که این امر منجر به پیوندهای فرهنگی متنوعی می‌گردد (ناهمگونی) گرایش به همگونی در جهانی شدن فرهنگی اغلب به امپریالیسم فرهنگی مربوط می‌شود یعنی نفوذ فرهنگی خاص بر انواع گسترده‌ای از فرهنگ‌های دیگر. استفاده و رضایتمندی: در جهان کنونی فرایند ارتباط جمعی به واسطه رسانه‌ها شکل می‌گیرد و افراد در فضایی نمادین گرد آمده و کلیتی به نام مخاطبین رسانه‌ها را ایجاد می‌کنند. ریشه‌های اجتماعی و درونی افراد باعث ایجاد نیازهایی می‌شود که منجر به توقعات و انتظاراتی از رسانه‌ها می‌شود که باعث گوناگونی و تنوع در الگوی عرضه رسانه‌ها می‌شود و منجر به برآوردن نیازهای مخاطب و دیگر پیامدهی ناخواسته می‌گردد در واقع مهمترین نقش رسانه‌ها برآورده ساختن نیازها و انگیزه‌های مخاطب می‌باشد. مردم برای کسب راهنمایی و آرامش و سازگاری و شکل‌گیری هویت شخصی از رسانه‌ها استفاده می‌کنند که می‌توان گفت استفاده مخاطب از رسانه‌ها هدفمند می‌باشد. امپریالیسم رسانه‌ای: با توجه به این نظریه می‌توان به این نتیجه رسید که سلطه غرب بر روابط اقتصادی به گونه‌ای غیرقابل مهار به اشکال فرهنگی سلطه منتهی می‌گردد. فناوری‌های جدید ساختارهای بزرگ را قادر ساخته‌اند تا به هماهنگی بخشیدن به فعالیت‌های خود در سطح جهانی دست بزنند. شبکه‌های اجتماعی با استفاده از این قابلیت به دستکاری افکار عمومی و در نهایت تهدید نرم می‌پردازند. چرا که می‌توان بیان کرد که در جامعه معاصر مردم اساساً از طریق رسانه‌ها (اینترنت) اطلاعات کسب می‌کنند و عقیده و دیدگاه سیاسی خود را شکل می‌دهند بنابراین مدافع سیاسی متضاد که به شکل اخزاب و گروه‌ها و نامزدهای اصلی آن‌ها متجلی می‌شوند برای اثرگذاری بر ذهن و اراده مردم از رسانه‌ها استفاده می‌کنند که ابزار اساسی آن‌ها در ایجاد ارتباط ترغیب و تاثیر است بدین ترتیب رسانه‌ها چارچوب سیاست هستند امروزه قدرت در دست کسی است که رسانه‌ها را در اختیار دارند که این موضوع

هویت فرهنگی، جذابیت، حمایت مردمی، مشروعیت سیاسی و احساس فراگیر امنیت همگانی. برخورد تمدن‌ها: به اعتقاد نیتنگتون تقابل تمدن‌ها، سیاست غالب جهانی و آخرین مرحله تکامل درگیری‌های عصر نور اشکل می‌دهد چرا که اختلاف تمدن‌ها اساسی است. خودآگاهی تمدنی رد حال افزایش است، تجدید حیات مذهبی وسیله‌ای برای پر کردن خلأ هویت در حال رشد است. برنارد لوئیس شرق‌شناس برجسته غرب معتقد است: از زمانیکه غرب به جهان اسلام راه یافته، تاکنون، مهمترین و سازمان یافته‌ترین برخوردها با نفوذ غرب، ماهیت اسلامی داشته است. مسلمانان همواره بیشتر نگران از دست رفتن ایمانشان و فرهنگشان توسط کفار بوده‌اند تا اداره کشورشان به دست بیگانگان وی معتقد است که برای درک بهتر وضعیت غالب بر روابط غرب و جهان اسلام باید آن را در چارچوب برخورد تمدن‌ها بررسی کرد و نه در درگیری بین ملت‌ها و دولت‌ها. ریچارد نیکسون رئیس جمهور سابق آمریکا و از متفکران سیاسی با نفوذ این کشور، جهان اسلام را عالم مهم و در عین حال خطرناک جهان بعد از جنگ سرد ترسیم می‌کند و تفکرات اسلام بنیادگرا را عنصر اصلی ناآرامی‌ها حرکت‌های انقلابی جهان سوم در سالهای آینده می‌داند به اعتقاد وی اسلامی عامل محرک جهان سوم و جایگزین کمونیسم بی‌اعتبار شده در این کشورهاست. در واقع تبلیغ ارزش‌های غربی به عنوان ارزش‌های جهان شمول به تهییج واکنش‌هایی از نوع بنیادگرای اسلامی کمک می‌کند که نقاط بسیاری از جوامع اسلام را فرا گرفته است. جهانی شدن به عنوان نتیجه قدرت روابط بین دولت‌ها و ملت‌هاست دولت‌ها در سطح جهانی، منافع خودشان را دنبال می‌کنند و از همه قدرت خود در این امر استفاده می‌کنند جهانی شدن به عنوان جهانی‌سازی مترادف با جنگ نرم برای کشور هدف می‌باشد جهانی شدن به معنای گسترش عملکردها، مناسبات و آگاهی و سازمان جهانی زندگی اجتماعی تعریف می‌شود نظریه جهانی شدن در نتیجه مجموعه‌ای از تحولات درونی در نظریه اجتماعی، مخصوصاً واکنش علیه چشم اندازهای پیشین از قبلی نظریه مدرنیسم، پدیدار شد. این نظریه دارای سوگیری غربی بوده به طوری که از نظر آن سایر بخش‌های جهانی همان چندان جهانی شدن را به لحاظ فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و

نقش چشمگیری در جنگ نرم سایبری داشته است رسانه‌ای شدن سیاست یا همان سیاست رسانه‌ای به این معناست که نهادهای سیاسی به‌طور فزاینده‌ای به رسانه‌ها وابسته هستند و به کمک رسانه‌ها جمعی شکل می‌گیرند. دیپلماسی عمومی، دیپلماسی رسانه‌ای، دیپلماسی سایبری و دیپلماسی وب محور زیر مجموعه دیپلماسی عمومی به‌شمار می‌روند به طور مشخص کشورهای غربی در دهه گذشته به موازات رشد فناوری‌های اینترنتی از این رهیافت برای پیشبرد برنامه‌های سیاست خارجی خود استفاده کرده‌اند این فرایند از راه حوزه‌های ارتباطی، اجتماعی، رسانه‌ها و فضای مجازی شرایط لازم را برای تهییج افکار عمومی کشورها و نهادهای رسمی فراهم می‌آورد. بنابراین دیپلماسی عمومی را می‌توان به فرایندی سازمان یافته و جلوه‌ای از کنش سیاسی برای تاثیرگذاری بر قالب‌های هنجاری و تحقق و اجرای جنگ نرم دانست. در روند جنگ نرم هیچ ابزاری مانند دیپلماسی عمومی به مثابه نشانه‌ای برای استفاده از قدرت نرم در روابط بین‌الملل محسوب می‌شود این امر زمینه ارتباط با گروه‌های اجتماعی در حوزه‌های مختلف جغرافیایی به وجود می‌آورد.

فهرست منابع

- شارب، جان، هلوی، رابرت، جامعه مدنی مبارزه‌ی مدنی، تهران، روشنگران و مطالعات زنان، ۱۳۸۶
- عبدالله خانی، علی، ۱۳۸۶، رویکردها و طرح‌های امریکایی درباره ایران، تهران، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر جمهوری اسلامی ایران
- ضیایی پور، حمید، ۱۳۸۴، جنگ نرم، ویژه جنگ رسانه‌ای، تهران، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات ابرار معاصر تهران
- قربانی، محمد، جنگ نرم، تبیین مفهومی، پیشینه تاریخی و تاکتیکها
- عبدالله خانی، علی جنگ نرم ۳، تهران، نشر مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۶۸
- ضیایی پرور، حمید، جنگ نرم سایبری در فضای شبکه‌های اجتماعی، فصلنامه رسانه، تابستان ۱۳۸۸، شماره ۲
- شیرازی، محمد، عملیات روانی و تبلیغات (مفاهیم و کاربردها)، نشر سپاه، ۱۳۷۶
- ضیایی پرور، حمید، جنگ نرم ۱، موسسه ابرار معاصر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۳
- ضیایی پرور، حمید، جنگ نرم ۲، مؤسسه ابرار معاصر جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۰
- شیرازی، محمد، جنگ روانی و تبلیغات، دانشگاه امام حسین (ع)
- ضیایی پرور، حمید، مقاله جنگ نرم سایبری در فضای شبکه‌های اجتماعی
- فصلنامه علمی ترویجی رسانه، رسانه‌ای شدن سیاست، سال ۱۹، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۷-۱
- ضیایی پور، حمید، مقاله آسیب‌شناسی جنگ نرم در فضای سایبر
- اقتباس از علی عبدا. خانی (۱۳۸۵)، رویکردها و طرح‌های امریکایی درباره جمهوری اسلامی ایران، انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران
- کاستلز، مانوئل، عصر اطلاعات، ترجمه جمعی از نویسندگان، ۳ جلد، تهران: طرح نو، ۱۳۸۰
- کلهر، رضا، فناوری، اطلاعات و تولید قدرت نرم، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) در کتاب قدرت نرم فرهنگ و امنیت: ص ۴۰۸، ۱۳۸۷
- تامپسون، جان، جهانی شدن و فرهنگ، ترجمه‌ی محسن حکیم، تهران، نشر فرهنگی و اندیشه، ۱۳۸۱
- عسگری، شاداب، پدافند غیر عامل، عاملی برای مقابله با «جنگ نرم»، فصلنامه امنیت پژوهی، سال نهم، ش ۳۲، ۱۳۸۹
- منابع ضیایی پرور، حمید، جنگ نرم، ویژه جنگ رایانه‌ای، مؤسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر، تهران، ۱۳۸۸
- خانی، عبدالله، کتاب امنیت بین‌المللی (۳): فرصت‌ها، تهدیدات و چالش‌های فراروی امنیت ملی جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران، تهران، ۱۳۸۹
- خانی، عبدالله، رویکردها طرح‌های امریکا درباره جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۵
- جنگ سایبر علیه جمهوری اسلامی ایران رویدادها و تحلیل‌ها (۱)، مؤسسه مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر، تهران، ۱۳۸
- ماه پیشانیان، مهسا، جنگ نرم در فضای رسانه و سایبر، انتشارات علیا، تهران، ۱۳۸۹
- امامی، اعظم، «تحلیلی بر دیدگاه‌های انقلاب نرم» پایان نامه کارشناسی ارشد علوم سیاسی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)، ۱۳۹۰
- میلسن و دیگران، دیپلماسی عمومی و نوین، قدرت نرم در روابط بین‌المللی، ترجمه رضا کلهر و محسن روحانی، تهران، دانشگاه امام صادق، ۱۳۸۸
- نای، ژوزف، قدرت نرم، ترجمه‌ی: محمود عسگری، تهران: نشریه‌ی راهبرددفاعی، ۱۳۸۳
- افتخاری، اصغر، دوچهره قدرت نرم، قدرت نرم معنا و مفهوم، قدرت نرم، سرمایه اجتماعی، به کوشش اصغر افتخاری، ج ۱، تهران: دانشگاه امام صادق (ع) پژوهشکده مطالعات بسیج، ۱۳۸۷
- شارب، جین، (از دیکتاتوری تا دموکراسی + ۱۲۸)، روش مبارزه بی‌خشونت)
- خجسته، کمیل،... وب، کانون اندیشه جوان، ۱۳۹۱، تهران
- فراهانی، فضای مجازی و انتخابات فرصت‌ها و تهدیدها، اداره کل آموزش و پرورش معاونت سیاسی صدا و سیما، ۱۳۸۸
- ماه پیشانیان، مهسا، بسترهای فرهنگی و اجتماعی در جنگ نرم، فصلنامه مطالعات بسیج، سال چهاردهم، شماره ۵، ۱۳۸۹
- افتخاری، اصغر، نا امنی جهانی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، ۱۳۸۰
- اداره سیاست سپاه، جریان برانداز و استراتژی براندازی خاموش، انتشارات معاونت آموزش نیروی مقاومت بسیج سپاه، تهران، ۱۳۸۱
- الوانی، مهدی، سید نقوی، میرعلی، سرمایه اجتماعی، مفاهیم، نظریه‌های، فصلنامه مدیریت، شماره ۳۴ - ۳۳، تهران، نشر قومس، ۱۳۸۳

- گل محمدی، احمد، جهانی شدن و فرهنگ و هویت، تهران، نشر نی ۱۳۸۱
- کولایی، الهه، افسانه‌ی انقلاب‌های رنگی، تهران، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات معاصر تهران، ۱۳۸۴
- متقی، ابراهیم، مدیریت «جنگ نرم» در فضای عدم تعادل امنیتی، فصلنامه مطالعات بسیج سال دوازدهم، شم ۴۳، تابستان ۱۳۸۸
- الکساندرونت، نظریه اجتماعی سیاست بین‌الملل، ترجمه حمیرا مشیرزاده، تهران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ۱۳۸۴
- آقا داداشی، آذر، کمین (نظری برجنگ نرم)، انتشارات دانش زنجان، زمستان ۱۳۸۹
- حسینی، سیدرضا، از جنگ سخت تا جنگ نرم، انتشارات تیش، ۱۳۸۹، قم
- طلوعی، محمود، فرهنگ جامع علوم سیاسی، نشر علم، ۱۳۸۵، تهران
- شیروودی، مرتضی، مسائل نظامی و استراتژیک معاصر، انتشارات زمزم هدایت، قم، ۱۳۸۵
- رنجبران، داوود، جنگ نرم، نشر ساحل اندیشه، تهران، ۱۳۸۸
- محبیان، امیر، ویژه‌نامه‌ی رسانه به مثابه قدرت نرم، مقاله کالبد شکافی روش‌ها «از فریب تا سبک زندگی»، نهاد رهبری دانشگاه علامه طباطبائی، بهار ۱۳۸۹
- فصلنامه ره‌نامه سیاست‌گذاری سیاسی، دفاعی، امنیتی، سال اول، شماره دوم، زمستان ۱۳۸۹
- سنجایی، جهانپخش، دکتر شیرازی، فصلنامه ره‌نامه، مفهوم‌شناسی و تبارشناسی جنگ نرم، ۱۳۸۹، تهران
- منصور، جواد، استعمار فرانسه، «نظام سلطه در قرن ۲۱»، انتشارات امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۵
- تنبوم، آندرواس، شبکه‌های کامپیوتری، ۱۳۸۱، چاپ اول، انتشارات علوم رایانه
- گیل و آدامز بریجت، الفای ارتباطات، ۱۳۸۴، تهران، انتشارات مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه
- فرهنگی، علی اکبر، ارتباطات انسانی، جلد دوم، ۱۳۸۷، تهران، انتشارات رسا
- چلی، مسعود، جامعه‌شناسی نظم، ۱۳۷۵، تهران، نشر نی
- عاملی، سعید رضا، شبکه‌های اجتماعی دو فضایی شده، ظرفیت‌ها، قالب‌ها و معیارهای آن مقاله ارائه شده در نشست شبکه‌های اجتماعی مجازی در مرکز تحقیقات استراتژیک، ۳۰ آبان ۱۳۸۸
- ضیایی پرور، حمید، ویژگی‌های شبکه‌های اجتماعی مجازی، مقاله ارائه شده در نشست شبکه‌های اجتماعی مجازی در مرکز تحقیقات استراتژیک، آبان ۱۳۸۸
- رضوانی، اصغر، عملیات روانی، تهران، ۱۳۸۰
- دکتر پورحسین، ناصر، شناخت راهبرد «جنگ نرم» امریکا علیه جمهوری اسلامی جمهوری اسلامی ایران، انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا - معاونت سیاسی، بهار ۱۳۸۶
- کتاب امریکا (۶) ویژه دیپلماسی عمومی امریکا، مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران، ۱۳۸۴
- مشیرزاده، حمیرا، تحول در نظریه‌های روابط بین‌الملل، تهران، سمت، ۱۳۸۴ - اصطباری امیرحسین، جهانی شدن و انقلاب. هفته نامه تحلیلی - خبری شهروند امروز. ۱۳۸۶. شماره ۳۹. لطیفی پاکده.
- امریکا و گفتمان استکباری. انتشارات زمزم. قم. ۱۳۸۶
- ماهنامه‌ی اطلاعات راهبردی سپاه. اسفند ۱۳۸۹.
- امیری وحید. نظریه برخورد تمدن‌ها. هانتینگتون و منتقدانش. تهران. موسسه‌ی چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه. ۱۳۷۵
- لامان. عوامل ارتباط بین اسلام و غرب. دیدگاهها و تحلیلها. بولتن دفتر مطالعات سیاسی وزارت امور خارجه. سال دهم. شماره ۱۰۳. ۱۳۷۵.
- مرکز مطالعات انتقادی استعمار مجازی امریکا. تهران. امیرکبیر. ۱۳۹۰.
- کتاب جنگ نرم ۲: ویژه جنگ رسانه‌ای - حمید ضیایی پرور. نظارت و اجراء مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران - ابرار معاصر تهران ۱۳۸۰
- کتاب جنگ نرم تدوین و تنظیم داوود رنجبران - تهران - ساحل اندیشه تهران (سات) ۱۳۸۸
- کتاب جنگ نرم ۵: ویژه براندازی نرم: نظارت و تدوین مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی معاصر تهران
- فصلنامه مطالعات راهبردی جهانی شدن، مقاله ۲ دوره ۱ شماره ۱ زمستان ۱۳۸۹ نویسندگان: سید علی
- رحمان زاده - دانشگاه آزاد قیامدشت - احمدی حمید. بنیانهای هویت ملی جمهوری اسلامی ایرانی. تهران. پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی. ۱۳۹۰
- الوین لی سو ۱۳۷۸ تغییر اجتماعی و توسعه ترجمه محمود مظاهری - تهران انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی
- ابنا - خبرگذاری اهل بیت - ذبیح ال. تحری - غریب آبادی
- کوثری - مسعود ۱۳۸۴ آنومی اجتماعی در اجتماعات مجازی، فصلنامه انجمن مطالعات فرهنگی و ارتباطات. شماره ۲
- فصلنامه رسانه - مرکز مطالعات رسانه

- ماهنامه مدیریت ارتباطات - رسانه اجتماعی
- Http://social media.ir
- لینکدونی
- Http://www.Linkduni.com
- سایت جنگ نرم و آخرین اخبار و اطلاعات حوزه عملیات. ۱۳۹۰
- ویکی پدیا
- Http://en.wikipedia-org/wiki/Soual-network
- همشهری آنلاین
- Http://www.hamshahronline.ir
- تبیان
- Http://www.Tebyan-babol.ir
- سایت شفاف
- Http://www.shafaf.ir
- باشگاه افسران جوان
- Http://www.Clubwar.ir
- سایت برهان
- Http://www.Borhan.com
- سایت قلم آنلاین
- Http://www.ghalamonline.com
- سایت خبرگذاری فارس
- Http://www.Farse.ir
- یوتیوب
- Youtube 2009
- سایت بی بی سی فارسی
- www.BBCpesian.com2009
- سایت جهان اسلام
- www.alalamislam.com
- منابع لاتین
- Tapsct, Don, Grownupdigital, macGrowhill 2009
- FaceBOOK, 2009
- Freeman, The Development of social net work Analysis in ton, ancouver, S. n. 2008
- Etzioni A, mediated Communities: a comparative analysis, 1999.
- George H. Qester, "Nontraditional uses of military Forces", in security studies For 21 century, Washington and London, 1997.
- Graham Fuller, the Future of political Islam available: http: www.polgrave. usa. com
- George kennan, memorie1952- boston-pp319-320
- http: //www.brooking/ testimony /2007/1023iran.aspx
- www.thesis irandoc.ir
- www.google.com
- سایت
- پایگاه گفتمانی تحلیلی امید ۱۳۹۱
- پایگاه خبری تحلیلی فرارو، شماره ۲۵۱۷۲
- Http: //www.Fararu.com
- جعفری، سارا، ماهیت جامعه مجازی، خبرگذاری فارس، ۲۲ فروردین
- Hattp: //www.Farsnews.com/news TexT.php.n
- خبرگزاری ایسنا، ۱۳۸۹، انحصاری محبوبیت شبکه‌های اجتماعی چیست؟ بررسی آمار سایت‌های شبکه اجتماعی در جمهوری اسلامی ایران و جهان
- سرویس: جامعه اطلاعاتی - فناوری اطلاعات. ۲۱/خرداد/۱۳۹۰
- صادقی، امیر، تاریخچه وب، وب گستر، ۱۳۸۴
- http: //www.webgostarGO.COM/ pages/Larning/ web/weg-Learning.hm
- وب سایت فرانوا، شماره ۱۷۸۶۴
- Http: //www.Fararu.com
- حسینی، فرود، تحلیلی بر تأثیر رسانه اینترنت در انتخابات ریاست جمهوری، ویلاگک جمعی Beta، ۲/اردیبهشت ۱۳۹۰
- افروغ، عماد، شبکه‌های اجتماعی تحریک سیاسی، خبر آنلاین، کد خبر: ۱۳۸۹، ۱۲۶۳۱
- Http: //www.khabar online.ir
- فارس نیوز
- Http://www.Farsnews.com/newstext.php.nn:A8901210810
- سایت مشرق، کد خبر ۱۱۹۴۰۷، خرداد ۱۳۹۱
- http://www.mashregh.com